

A. NEVEROV

PIKKARAZET RASKUAZAT

Paramonovan risunkat

Kiändi: Je. Dudkina

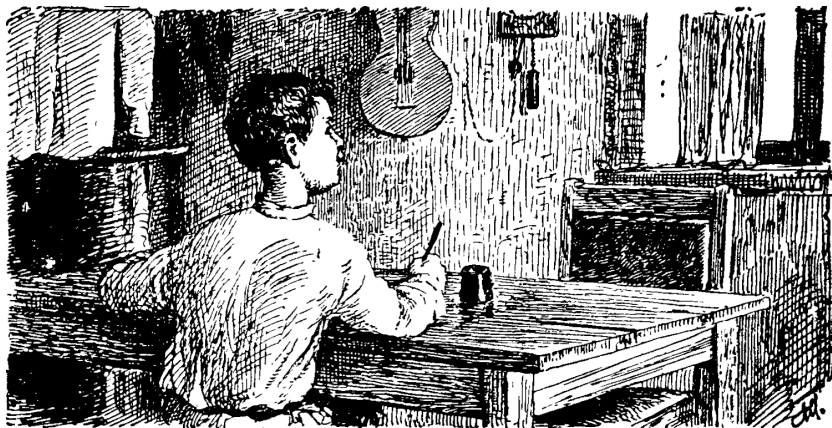
DETIZDAT CK VLKSM • 1936

15. pakkaskuudu 2022 mp

ŠIÄMYŠ

1	BOR'AN RASKUAZA	2
2	ARTISTAT	4
3	ŽUČKA	6
4	HUKKA SEINÄLLÄ	8
5	ELEKTRIČESTVA	10
6	PIKKARANE SLIESARI	12
7	SANJA HRUABROI	14
8	KOLLEKTIVA	16
9	KUIN MEILÄ VOINA OLI	18

1 BOR'AN RASKUAZA

Kartinka 1: Bor'a

Rubei Bor'kalla himottamah kirjuttua raskuaza. Šeizatti stolalla černieličän, lissan bumuagua pani, istuu i duumaičou:

"Kuin raskuaza kirjuttua?"

Makni pörän černieliččäh, pörän n'okkazešta černielän kielellä lizi, rubei zaglaujua duumaimah. Duumaiči, duumaiči, a zaglauja hänellä ei viiji. Dogadi katokšella n'uakan, ihaštu:

- Seičas n'uakkah näh kirjutan! Makni pörän černieliččäh, a n'uakka lendoh uidi. Šiandy Bor'a i ručkan viškai. Istuu stolan taguana, tumperdu: ei viiji raskuaza. No Bor'a oli nastoičivoi. Šöpöttäy huuliloilla i duumaičou:

"Vs'otaki kirjutan!"

Kačahti hyväzešti ymbäri, dogadi šeinällä čuasut, raudazen kivguan uglašša. Kivguan luona nuorazella rippu tuattoh paida i Bor'an šukat. Ihaštu Bor'a, rubei kirjuttamah:

"Miän komnatta on pikkarane. Šeinällä čuasut riputah, uglašša raudane kiugua šeizov. Kiuguan luona nuorazella riputah papan paida i miun šukat. Mama uidi buločnoih leibiä vaš, - a mie issun ykšiin. Pihalla lunda laškou, ravizou automobil'a. Miula on kahekšan vuotta, mie opaššun alguškolašša. Meidä učitel'niša vedeli zverinšah, šielä mie näin obezjanua, hiän posolniškua griziy, kuin mieš. Konža mie kažvan šuurekši, mie rubien kirjuttamah šuurie raskuazoida. A vielä miän komnatašša gitara rippuu, mie

vähäzeldi šoitān häneh. Papa miula aivin šanou: "Opaššu, poigane, parem-
miin, opaštumatta ei voi eliä". A miula konža tahottau opaštuo, a konža ei
tahota. Mie šuačen risuija i kaččuo knižkoista šomazie. Miän komnatašša
on kakši stolua i šuuri sundukka. Sundukalla šeizou primusa. Mie tože ma-
han virittiä händä. Tuli kodih tuattoh. Bor'a hänellä i šanou:

- Papa, mie raskuazan kirjutiin! Pohodiu?

Tuattoh lugi, kiitti:

- Hyvä raskuaza, vielä kirjuta!...

2 ARTISTAT

Kartinka 2: Artistat

Talvella učitel'niša školašša lapsilla varoin ustraivaiči teatrua. Opaštujat, kumbazet šuurembazet, artistoina oldih. Volod'a Pavlov ukokši šuorieči, Grišagina Ol'guška - akakši, a Gan'a Potapova - salduatakši. Viijittih hyö kaikin kolmen, ruvettih pagizomah. Rahvaš kaikin kuunnellah heidä, naretah. Käveldih šinne i S'oma Pavlušanke - heilä ylen mieldy. Jälgeh S'oma i šanov Pavlušalla:

- Davai iče teatran luajimma!

Pavlušä kyžy:

- A kuin myö hänen luajimma?

S'oma šanou:

- Mie tiijän kuin. Näit šie heilä - zanaviesa rippu? Myö tože riputamma ka täh odjulan. Šie lienet akka, a mie - ukko. Miän Man'a liey salduattana. Noššamma odjulan, rubiemma pagizomah.

Pavluša

- A ken meidä rubieü kuundelomah?

- Lapšet kučumma, - kaikin lähtietäh.

Niin i luajittih. Šuadih močualua, ruvettih pardua luadimah. Uglah odjualan riputettih. Pavluša šuoreči buabon koftah, piäh buabon paikan šido. S'oma parran iččiellä šido, lieni kuin ukolla, kädeh pualikkazen otti, rygyi ukkoloin rukah. Man'a šuorieči Pavlušan paidah i štaniloih i S'oman kartussin pani. Čudnoi lieni. A S'oma šanou:

- Nyt myö olemma artistat.

Kol'a, Dun'a, Petja istuočettih lattiella, odjualan luoh. Nenillä nyöčketäh, latetta myöt' jorzajjah, vuotetah.

Nošettih nuorazella odjualan, kačotah. A heilä ieššä ukko parranke. Ka mytyš struašnoi i pualikalla kolauttau. Dun'a Kol'anke pölläššyttih, a Pet'ane äššen itkömäh rubei, tahto pagoh uidie. A konza tiijuššettih, što tämä S'oma artistakši šuorieči, ei liennyn varattava.

Täššä i Pavluša viidi akakši šuorbiečen; - šanou S'omalla naizin iänellä:

- Davai, ukko, illass'amma šiunke!

A S'oma šiändyn hänen piällä šanou:

- Vuota kodvane ildazenke - poiga tulov.

Viidi Man'a Pavlušan kartussiloissa i ravizou:

- Mie en rubie ildazella, sobranjah lähen!

Issutah lapšet lattiella, kuunnellah šuut kahalleh.

Kerdah kočahči Dun'a, ravizou:

— S'oma, parda keriih!

Kaikin ruvettih nagramah S'oman parran piällä i näin kizattih hyö kaiken päivän.

3 ŽUČKA

Kartinka 3: Žučka i kazi

Žučkalla kivissetih jallat.

Kolme päiviä hiän veny krinčoin alla; niken häneh näh ei muissuttan. Konža hiän oli terveh, aštujih haukku, kodie vardeičči. Tästä šyöt' Žučkalla ikkunašta luuloida luokšittih, a kuda-konža i leibiä korkazen.

Veny krinčoin alla läzijä Žučka i duumaiči:

"Midä mie rubien ruadamah?"

Tiijušti täh näh Kol'a, tiedeli läzijä koirua, čökkäi hänellä šuuh leibäkorkazen.

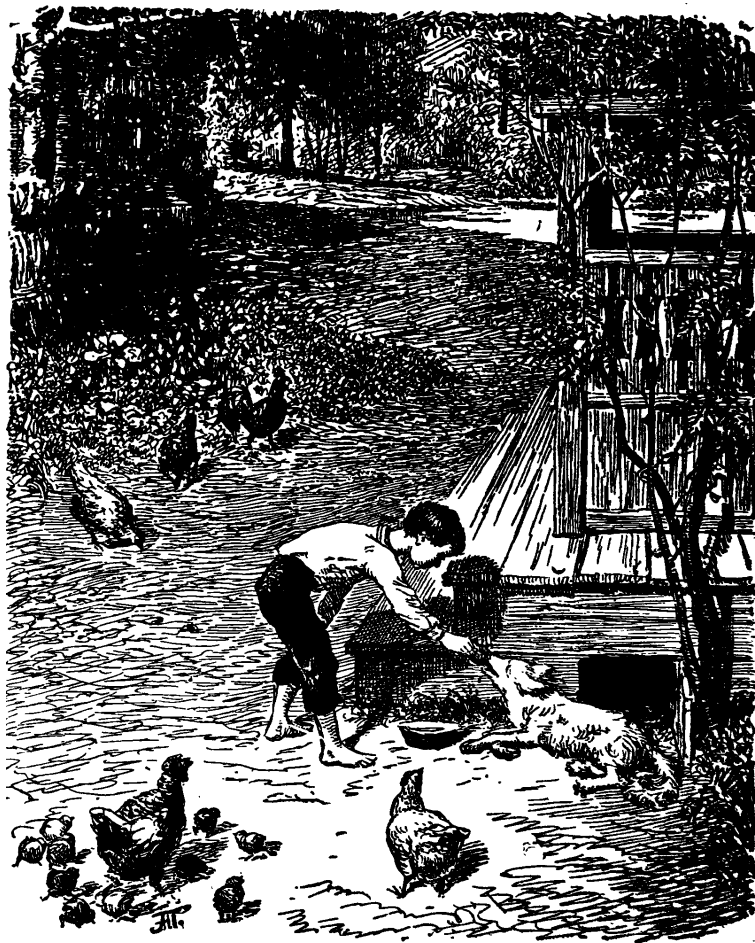
- Ihaštu Žučka, Kol'an kättä kielellä lizni. Kol'alla vielä enämmäldi lieni žuali läzijä koirua. Kando hänellä korkazie krinčoin alla, aleutteli:

- Elä ravize Žučka, elä ravize, mie leččimäh šilma rubien.

Spruavieči Žučka, hypähti Kol'anke pihalla, rubei äijälđi haukkumah.

Žučkalla veššelä, i Kol'alla veššelä. A konža vieraš koira tahto Kol'ua purra, Žučka šano hänellä omah koiran kieleh:

- Elä košše händä, tämä on miun tovarissa, i mie händä obiidie en anna.

Kartinka 4: Kol'a i Žučka

4 HUKKA SEINÄLLÄ

Kartinka 5: Ninan kuvahaine

Ninazella mama šaneli šuarnan hukkah näh, a Ninane pikkarane oli, dogadi šeinällä oman kuvahazen - pölläšty. Duumaiči, tämä on hukka. Kiännäldi piän, i kuvahane seinällä kiännnyldi. Vielä enämmäldi Ninane pölläšty, rubei äjjäldi itkömäh.

Muamoh kyžy häneldä:

- Šie midä itet?

Ninane i šano:

- Hukka šeinällä istuu. Seičas tahto miuh kočahtua.

Šilitäldi muamoh Ninazen piädä, aleutti: — Gluuppane miun tyt-törukkane, tämä on šiuon kuvahane.

Šeizavvu šeiniä vaš, tuaš hänen dogadit. Šeizaudu Nina šeiniä vaš, i lieni šeinällä kuvahane. Kočahaldi Nina i kuvahane niin že kočahaldi. Veššälä lieni Ninazella. Logahti hiän nagramah i šiidä šuat ei ruven varajamah kuvahast'a.

5 ELEKTRIČESTVA

Kartinka 6: Električestva

Luajittih miän s'olah električestvan. Myö tože kakši puzir'kast'a omah pertih riputtima: yhen čulanah i stolan piällä yhen. A meilä diedo oli. Dogadi hiän puzir'kazie riputetah, - haukkuočomah rubei. Työ, šanou, kehnoloida palvotta, i puzir'kazet tänomat ei ruveta palamah. Kuni us-traivaidih, mie tože en vierin. Ylen diuno oli. Karasinua ei pie i spičkua ei pie. A konža sousem luajittih, laškiettih molembih puzir'koih svietun, myö kaikin diiviečimä.

- Mi tämä?

Puzirjkoissa hoikkazet tukkazet virissyttih, a iče puzir'kazet čyt vain šundazet. Täššä tuatto šano meilä:

- Ka, lapšet, mih šuat učonoit doijittih.

Valgieda äijä i nogie eu. Voit i kiuguada hallotta lämmitiä - električestvalla l'uboi šyömine keitty. I pelduo ei pie hebozilla kyndiä: Voit električeskoj pluuga luadie - iče rubieu kävelömäh.

Uijittih kaikin pertistä; miula ei tirpatuta, tahon hyväzešti tiijuštua: poltau ali ei polta puzirjkazešša tukkane? Puzir'kazen piällä muštane piähyt luajittu, a piähyöššä - pikkarane ručkane. Mie pyörähytiin tädä ručkua oigieh päin - tuli viristy. Pyörähytiin vielä kerran oigieh randah - pimie lienä.

- Ka čuudat!

Täššä mie otiin da i otvintiin piähyöštä puzir'kazen. Tuli šambu. Rubein mie kuottelomah piähyttä alahada päin, missä puzir'kane vintiečov, a milma kuin d'orniu šormiloida vaš. Pölläššyin mie, da kuin ravahan:

- Ken tämä d'orni milma?

Kuotteliin šiidä koh piähyöštä vielä kerran, - tuaš milma d'orni. Mie tuaš ravahiin. Tuli tuatto pertih, kyžyy:

- Šie midä ravizet?

Mie šanoin hänellä:

- Šormiloida vaš milma ken ollov ožai.

Täššä miula tuatto šano:

- Šie puzir'kazen otvintiit, a električestvua et zavernin. Nuorazešša, millä rippuu puzir'kane, on električeskoi vägi. Ka hiän i ožai šilma käzie vaš. Miutta enämbi elä otvinti, a to voičet kummat luadie. Pidäy tietä, kuin obraščaiččiečie tämän muozenke tulenke.

6 PIKKARANE SLIESARI

Kartinka 7: Sliesari

Ammuin Grišalla himotti tiijuštua, kuin on lukku luajittu i mintän händä avuametta ei voi avata. Kačahtau yhellä šilmällä loukkozeh, kunne avuanda čökätäh, - ei nimidä nävy, a avuamella kiännällät - lukušša ken ollou ščolkniu.

Uidi muamoh koistah, a lukun stolalla jätti. Ka Griša duumaičou:

"Vuota kačahan! Tiijuššan i tuaš luajin niin, kuin oli".

Otti kosarin molotkanke i davai lukkuo vaš pergamah.

Erotti piälyš kriškan - šiämeššä on pikkarane pružinane pizytetty; hiän i ščolkaiči, konža avuamella kiänneldih. Rubei tuaš lukkuo luadimah, kuin oli, - ei viiji. Kolotti, kolotti molotkalla, kaiken lukun rikko. Pölläšty - rubei itkömäh. A muamoh šanou:

- Mytyš šie olet l'ubopitnoi brihane! Kaikki šiula pidäy tietä! Kažvat šuurekši, postupi učenikakši sliesarih, šilloin i ičeš opaššut lukkuloida luadimah.

7 SANJA HRUABROI

Kartinka 8: Hukat

Serjoža Sanjanke lähtei meččäh. Dorogalla Serjoža i šanou:

Sanja, šie hukkie varajat?

A San'a kiitteliečöy:

- Midä on heidä varata? Ožuan pualikalla piädä vaš - kerdah tapan.

Mändih meččäh. San'a kaččeliečov. Ymbäri pimie, i puut omat okšat čirhissetih, buitto kiät ojjennettih. Jalloin alla okšat račketah. Serjoža nagratteliečov tovarissan piällä:

— Varajat?.

A San'a hruabriečov:

— Midä on miula varata? Čäin, mie en ole pikkarane.

Täššä Serjoža otti da narošno i ravahti:

- Hukka!

San'a niin i istuočeldi pölläššynnäštä:

- Ma-ma!

Jälgeh Serjoža nagrau hänen piällä:

- Eh, šie, San'a hruabroi!

Kartinka 9: San'a hruabroi

8 KOLLEKTIVA

Kartinka 10: Škol'noi trudovoi kollektiva

Lugi tuatto gaziettu. Gazietašša oli kirjutettu ei maltava šana: "kollektiva". Viikon Kost'a duumaiči:

"Mytyš kollektiva?"

I iče tuattoh ei voinun hyviin objasnie.

Tuli Kost'a školah, kyžy učiitel'alda. Učiitel'a poka nimidä ei šanon, a urokoin jälgeh läksi učenikoinke škol'noih ogordah. Ruvettih kaikin ruadamah. Ken riädyzie luadi, ken vettä kando, heinie deri.

Täššä učiitel'a šanov Kost'alla:

- Niät, kuin myö kaikin ruamma. Yhellä miehellä ois jygie, i rubeis hiän ruadamah kogonazen kuun. A meilä kaikilla kebie i veššelä, myö ogordan luajimma päiväššä. Tämä ka i rubieu šanuočomah škol'noi trudovoi kollektiva.

Oli Kost'alla tovarissa Kol'a. Kol'an tuatto läzeydy. Työndeli muamoh Kol'ua meččäh okšua tuomah, i Kol'alla tämän tuačči urokkoida ei ollun konža opaštuo.

Muissutti Kost'a kollektivah näh, šanov lapšilla:

- Kol'alla tuatto läziy, a muamoh työndelöv händä meččäh okšua vaš. Konža hiän kandav yksiin? Davaigua kollektivalleh hänellä autamma.

Lähtei lapset artelilleh meččäh i yhtenä piänä kannettih Kol'an muamolla oksua enämmän regie. Šiidä kollektivalleh leikattih hiät, pandih puun'an alla kuivah paikkah. Veššelä kaikilla ruadua, nagretah, i niken ei vaibun. A Kol'alla ylen oli mieleh, što tovarissat hänellä autettih.

Kartinka 11: Okšakollektiva

9 KUIN MEILÄ VOINA OLI

Kartinka 12: Voina

Brihazen šanelenda

Laškiečiin mie tänä yönä laučan luoh lattiella, a miula midä ollou ei maguače. Vönyin, vönyin, ših vielä jalga rubei šyhyhmäh i vähäzeldi juvva rubei tahottamah. Nosšalliin piän, a pertissä meilä on kuin pogrebašša, - nimidä ei nävy. Kuuluu vain - mama kravatilla hengittäy, da lehmä šeinän taguana šyvhytteliečöv, i buitto hiiri uglašša luapalla skobliu. Pölläššyin mie, tuaš tahoin uinota, umbipäin kattuačen, a tällä aigua kirikön kelloh bavnattih, ken ollov ikkuunalla ravahti. Kočahti mama kravatilda, a mie venyn ni uuži ni kypši, i kieli miula ei kiändelieče. Kačon tuletta, iče nimidä en niä. Mama pertie myöt' hyppelöv, spičkoida eččiv, štobi lampa virittiä, a spičkat, kuin naroš, kunne ollou kavottih.

- Sanja, Sanja! - ravizou miula mama.

- Poigane, jalgevvu väliämme, meilä midä—ollou sluččieči...

Kuulen mie, kuin hiän hyppelöy, a noušša varajan, i jallat miula ruvettih šärizömäh, i keron miulda buitto nuoralla šivottih. Tahon, tahon šanuo, što mie en magua, a iäni buitto vieraš lieni. Kerdah ynnäh miän perti šärähti, helähettih ikkunat, buitto ken paugai heidä vaš. Kočahiin mie kengättä i davai ravizomah:

- Mama! Mama!

Mie händä kiäštä fataičen, ei šua nikuin fattie, hiän milma kiäštä fataičou, nikuin ei fati, žentän što pertissä on ylen pимie, i iče myö pöl-

läššynnästä emmä nimidä nähny. Buugain mie piän ovihagoh, mama ren-
gin jallalla šordi, kaikkie pertie myöt' vezi valuači. Pihalla koirat ruvet-
tih ulvomah, šeinän taguana miän lehmä rubei möngymäh. Sousem mie
en muissa, kuin mama spičkat löydi, tulen viritti, iče ynnäh šäräjäy, i mie
hänellä reunašša šärizen. Miula pidäis midä nibuit' ruadua, a mie iče en
tijä, midä miula ruadua. Mama miun piän piällä ravizou:

- Sanja, kukkine, voina zavodiečov!

- Kunne myö šiunke pagenemma?

Täššä kuin grohniu miän tagaperissä, mie äš vähäzeldi istuočelliin.
Kačon - kohaldi sinčošta oviloih räččinäziin, piiruavärtinänke kiäššä hyp-
piäv meilä Parot'ota. Tahto midä-ollou mama hänellä šanuo, a hiän kuin
häimiäy piiruavärtinällä:

- Sammuta tuli! Kazakat pertilöidä myöt' kävelläh...

Mahaičov Parot'ota piiruavärtinällä, a ikkunah buitto tulda räiskäi.
Täššä mie vielä pušša pölläššyin. Mama sundukkazeh čokkiäči, čugunazie
mielen maltietta kerälöv, čihkav, ohkav, a mie šezion kuin kuolie. Hiän
milma kiäštä d'orgaičou, kuin gluhoilla ravizou: "Sanja!" A mie šijalda en
voi lekahtua. Täššä tuaš tagaperäššä paugahti, uhni i davai, buitto paimenen
ruošalla, präisyttämäh. Enžistä mie en kekšin, duvmaičiin, - ken naroš, šidä
kekšiin, što tämä ružjista ammuksennelläh. Fatti mama tätän turkin, pani
hänen piällä, a kiäššä čugunast' a kuašanke pidäv, čokkiy händä miula, iče
čyt ei ite.

- Pie, pie, hypätä pidäy. . .

Otiin mie čugunazen, mama fatti kravatin alda jallačit, leibiä möykyn,
tyhjän rengen, i myö molen luottuačima pihalla. Liččuáčov hiän aidah i
miula käšköv painuo. Painuačen mie alemma, - čugunane kázistä kirbuou,
nimidä ei nävy. Täššä mie suissuin yheššä koh, kuin hyrähän kočkašta
piäličči, i čugunane miun randah vieri, nasilu mie hänen lövviin, a mama
pimieššä ravizou:

- Väliämme! Väliämme!

Hyppiämmä myö hänenke, i meilä vaštah hypätäh. Ken raččahalla
ajau, ken telegällä. Yheššä koh meilä vaštaudu Lipatovan akka obrazanke
kázissä, a ukko Sidorov istuu kyykkyziin pereulkašša i ravizou:

- Batjuški!... Batjuški!...

Hebozet hirnaikoijah, ružjat pamautetah i buitto tulen räiskyndä nagole
miän s'olan piällä kizuav.

- Mama, - šanon, - kunne meilä hypätä?

A hiän ei kaččelieče, hyppiäv i iändä miun ei kuule. Hyppiämmä myö
edäh pereulkah, a toizešta pereulkašta kohaldi meih kolmen raččahilla aje-

tah. Mie otiin da i istuočelliin vähäzeldi aijan luoh, štobi milma ei nägyis, a mama ei tiedän, što mie istuočelliin, läksi edizeh hyppiämäh. Tahoin i mie hänellä jällesti hypätä, a ših aigah ruvettih pereulkašša ammukšendelemaš, i aivin šiiričči. Miula tukat piäššä nouštih. Pien čugunast'a kuašanke, iče duumaičen: "Tapetah ali ei?" Kačon, a miän kommunista Pavlov Iivana, hyppiäy, - mie hänen iändä myöt' tunnuššiin, - i kohaldi salduattah, kumbane oli raččahilla. Paugai Pavlou ružjašta, hebone pistykabieh kočahti ikuin grohniečov kohaldi mualla, i salduatta hänellä reunah langei. A mie häneštä piäličči hypyllä, hypyllä i pageniin pereulkašta. Hyppeliin, hyppeliin vierahie guomnoloida myöt' i iče en tiijä, kunne enämbi hypätä.

Kuulen - tuaš uuličalla ammukšennellah, i kenen ollou perti šytty. Kačon hyväzešti - buitto ei miän, a iče en vieriš a kuin miän? Istuočiin mie täššä guomnošša olgiloin luoh i davai itkemäh. Miula ev pertie žuali, nu händäh, ana palauš mama muissuttuačiz: Fatitah hänen salduatat, da naroš ammutah, i jiän mie tuatotta i muamotta. Tuatto, možotbitj i nyt ois elošša, kun ei ois kirjuttuačen kommunistakši. A hiän kirjuttuači, läksi lin nah, hänen i tapettih kazakat dorogalla.

Issuin, issuin mie guomnošša olgiloin luona, itiin, itiin, - vähästä kebiembi miula lieni. Jallat ruvettih kylmämäh. Unahiin mie kengiečie koissa, läksiin kengättä hyppiämäh, a täššä vihmane rubei tipakoimah, enžistä harvazeh, a šidä nagole vain enämmäldi. Tungiečiin mie olgiloih, muissutiin, što miula on čugunane kuašua i davai händä šormella kaivamah.

Šöin, šidä painuin olgiloin piällä, duumaičen:

"Mintän mie kuašua šöin?"

Riiheštä ymbäri lieni hill'a, nimidä ei kuulu, kun rovno kaikin uijittih täldä paikkua ili korvat nimidä ei kuulla.

Vönyn, a iče aivin duumaičen, duumaičen, kaiken muozet kartinat piäh tullah: tätiä pokonniekkua muissutiin, kuin hiän kommunistana oli, mamua, kuin hiän kahta kommunistua pogrebašša peitteli, i pokažieči miula, što mie tože olen kommunista, i jesli napaditah miuh kazakat, obezatel'no ammutah i pagizomah ei ruveta. Viälliin mie važamen jallan, yhellä korvalla kuundelen, šanon iččiellä:

- A missä nyt on miun mama? Midä hänenke lienöy?

Vönyin, vönyin i hairahuossja uinoin. Magain suamoih huomnekšeh šuat. Huomnekšella oijenniin olgiloista piän, kačon, a ymbäri tumana šeizou, nimidä ei nävy. Rubein paremmiin kaččomah, a tämä ev tumana, a on šagie šavu, i s'ola buitto ei miän liennyn - taluo vähä. Ei edähänä mivšta puun'an luona issutah mužikat, naizet i lapšet, i täššä že kätkyöt ri-

putettu. Naizet itkietäh, mužikat kačotah iänettä. Podoidi miän uuličalda ukko Pron'uškina, dogadi miun, šanou:

- Šie missä, briha, hyppet? Ved tiän perti-že palo.

- Kuin palo? - kyžyn mie.

- Ka niin i palo. Puolen s'olua yhtenä yönä mahni. Kazakat snar'uadoilla poltettih.

- A missä mama on?

- Mama šiun šielä palolla. Hyppiä šinne väliämme.

Tuliin mie ših koh, missä miän perti šeizo, a šielä yhet keglehet val'aiččiečetah da kiuguan truba šeizov. Dorogalla hebone tapettu, pöččö puhaldun, i kolme mieštä vačualleh vönytäh. Šiiričči proidi šivotuonke piänke Nikfuaradiädö, i podvodalla vejettih ruanittuo krasnoarmeitsua. Miun mama istu palannuzin verejin luona čurbaškazella i hill'akkazeh itki. Miula niin-že šilmissä kynelet ožuttuačettih, nu mie itkömäh vs'otaki en ruven. Šeizavvuin palavazih tuhkazih, rubein jalgoida lämmittämäh žentän, što pertinke yheššä i šuappuat miun palettih.